

Bilag 4

Baggrundsinformation om screening for nye kulturmiljøer til Kommuneplan 2024

Resumé.....	1
Introduktion.....	1
Hvad er et værdifuldt kulturmiljø?	1
Hvorfor udpeger kommuneplanen værdifulde kulturmiljøer?.....	2
Værdifulde kulturmiljøer i Kommuneplan 2019	2
Kommuneplanens retningslinjer for kulturmiljøer	5
Kommuneplanens retningslinjer for kulturhistoriske spor i øvrigt	5
Resumé af screening for nye værdifulde kulturmiljøer	5
Oversigt over forslag fra lokaludvalgene	7

Resumé

Økonomiforvaltningen gennemfører en opdatering af kommuneplanens kulturmiljøudpegninger, herunder en screening for nye værdifulde kulturmiljøer. Dette notat supplerer den fremlagte screening (bilag 1-3) med information om kommuneplanens retningslinjer for kulturmiljøer samt et resumé af screeningsprocessen og en oversigt over den faglige vurdering af fremsendte forslag fra lokaludvalgene.

Introduktion

For at varetage og synliggøre Københavns kulturhistorie udpeger kommuneplanen 45 værdifulde kulturmiljøer. Udpegningen blev foretaget i 2011 og er ikke ændret siden. Med Kommuneplan 2019 blev det besluttet, at der: *“i løbet af kommuneplanperioden udarbejdes en opdatering af værdifulde kulturmiljøer i kommuneplanen”*. Økonomiforvaltningen har afgrænset opdateringen til:

1. Screening for eventuelle nye værdifulde kulturmiljøer, som beskrevet i dette notat.
2. Eftersyn af kommuneplanens retningslinjer og redegørelse, herunder de eksisterende 45 udpegninger. Eftersynet gennemføres af Økonomiforvaltningen frem mod Kommuneplan 2024 og afrapporteres i forbindelse hermed.

Hvad er et værdifuldt kulturmiljø?

Et værdifuldt kulturmiljø er i Kommuneplan 2019 defineret som *“en af-læselig helhed af strukturer, anlæg, bygninger m.m., der samlet knytter sig til og formidler en fælles historie. Det kan være oprindelse,*

tidsepoke og/eller geografi, der har betydning for forståelsen af Københavns vigtigste fortællinger og udviklingstræk”.

Hvorfor udpeger kommuneplanen værdifulde kulturmiljøer?

Kommuneplanen skal i henhold til Planloven indeholde retningslinjer for sikring af kommunens kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer. Udpegningerne er med til at varetage og synliggøre byens kulturhistorie og sikre, at der tages højde for de kulturhistoriske sammenhænge i byudviklingen. Udpegningerne gør det muligt at arbejde med de kulturhistoriske helheder i planlægningen – som supplement til f.eks. bygningsfredninger og udpegnings af bevaringsværdige bygninger, der har til formål at sikre enkeltelementer. Kulturmiljøudpegningerne indgår bl.a. i grundlaget for lokalplaner og byggesagsbehandling, hvor der skal tages højde for områdets kulturhistoriske værdier og sammenhænge.

Værdifulde kulturmiljøer i Kommuneplan 2019

For at et område kan udpeges som værdifuldt kulturmiljø i kommuneplanen, skal det leve op til kommuneplanens seks udpegningskriterier. Det skal:

1. rumme en væsentlig og fysisk aflæselig kulturhistorisk fortælling om en udvikling eller periode.
2. relatere sig til en eller flere af de udvalgte fortællinger.
3. bestå af flere elementer, dvs. bygninger, strukturer, anlæg, veje, vand, beplantning mv.
4. omfatte et afgrænset område som kan rumme flere delområder, der tilsammen udgør en helhed.
5. rumme en fortælling, der er mere end summen af de bærende elementer tilsammen.
6. hæve sig over tilsvarende områder i kraft af det helstøbte miljø og/eller kvaliteten af bevaringsværdierne.

I Kommuneplan 2019 er der udpeget 45 værdifulde kulturmiljøer på tværs af fire overordnede fortællinger om Københavns udvikling og historie (se Figur 1, side 4). Udpegningerne udgør ikke en udtømmende liste over byens mange miljøer med kulturhistoriske værdi, men repræsenterer en bred vifte af eksempler på fortællinger om væsentlige temaer og epoker i Københavns historie. Målet er således ikke at udpege alt, men at illustrere byens udvikling gennem udvalgte eksempler.

Kommuneplanens fire overordnede fortællinger, der danner rammen om udpegningerne, er:

- *København som hovedstad*: fortællingen om byens udvikling som hovedstad og administrativt regeringscentrum i et rige af vekslende udstrækning siden 1400-tallet. Udpegningerne inkluderer bl.a. Middelalderbyen, Slotsholmen og Fæstningsringen.
- *København som havneby*: fortællingen om havnens produktion, handel, transport, fiskeri og rekreation som en væsentlig forudsætning for byens udvikling. Udpegningerne inkluderer bl.a. Christianshavn, Nordhavn og Sundby Sejlforening.

- *Produktionens København*: fortællingen om Københavns udvikling som industriby, herunder etableringen af egentlige industrivarter og opførelsen af store produktionslæg med tilknyttede servicefunktioner. Udpegningerne inkluderer bl.a. B&W på Refshaleøen, Carlsberg, Kødbyen og Håndværkerbyen.
- *Københavnernes velfærd*: fortællingen om de store byplaner med sunde boliger, lys og luft, og de mange kommunale velfærdsinitiativer indenfor sundhed, forsorg, uddannelse, rekreation m.m., der har præget Københavns udvikling siden midten af 1800-tallet. Udpegningerne inkluderer bl.a. Sundholm, boligbebyggelsen På Bjerget inkl. Bispebjerg Kirkegård, Lersøparken med haveforeninger og Vestre Kirkegård.

For hvert af de 45 kulturmiljøer beskriver kommuneplanen:

- Afgrænsning
- Begrundelse
- Bærende bevaringsværdier
- Sårbarheder
- Udviklingsmuligheder
- Nuværende sikring
- Lignende eksempler

De nuværende beskrivelser kan læses her: [Kommuneplan 2019: Retningslinjer og redegørelse for kulturarv](#).

Det bemærkes, at teksten i beskrivelserne vil blive opdateret i forbindelse med eftersynet af kommuneplanens retningslinjer.

Kommuneplanens retningslinjer for kulturmiljøer

Kommuneplanens retningslinjer fastsætter, at afgørelser om byggeri, nedrivning, anvendelsesændringer og lign. inden for er udpeget kulturmiljø skal inddrage områdets kulturhistoriske, arkitektoniske og/eller landskabelige værdier som beskrevet i redegørelsen for de enkelte udpegninger. I forbindelse med udarbejdelsen af lokalplaner, helhedsplaner m.m. skal det som en del af processen beskrives, om og på hvilken måde værdifulde kulturmiljøer vil blive påvirket.

En væsentlig del af de udpegede kulturmiljøer rummer et potentiale for byudvikling eller -fornyelse, og mange er i kommuneplanen udpeget til omdannelse på kort eller langt sigt. Kommuneplanens retningslinjer fastsætter, at det i planlægningen af byudviklingen skal sikres, at der tages højde for områdets kulturhistoriske værdier og sammenhænge, så de væsentlige kvaliteter kan udnyttes som et aktiv og synliggøres til gavn for bevarelsen og oplevelsen af byens historie såvel som for identiteten i de omdannede byområder. En endelig afvejning af kulturmiljøhensynet i forhold til andre planmæssige hensyn i de enkelte sager vil foregå i den konkrete, detaljerede planlægning eller byggesagsbehandling.

Kommuneplanens retningslinjer for kulturhistoriske spor i øvrigt

Kommuneplanens udpegningsliste af værdifulde kulturmiljøer skal ikke ses som en udtømmende liste over byens mange kulturhistoriske spor. Kommuneplanen indeholder derfor også en retningslinje, som fastsætter, at planlægningen af byudvikling og -omdannelse udenfor de udpegede kulturmiljøer skal inddrage de konkrete områders indhold af kulturhistoriske spor og ske på baggrund af en vurdering af, hvilke kulturhistoriske elementer der skal bevares og indgå i den nye anvendelse af områderne.

Resumé af screening for nye værdifulde kulturmiljøer

Som led i opdateringen af kulturmiljøudpegningerne har Økonomiforvaltningen med bistand fra rådgivervirksomheden PlanScape gennemført en screening for nye værdifulde kulturmiljøer. PlanScape har særlig ekspertise i arbejdet med fysisk planlægning og kulturarv, og har gennemført en lang række kulturmiljøkortlægninger i både ind- og udland. Teknik- og Miljøforvaltningen og Københavns Museum har deltaget i projektets arbejdsgruppe.

Screeningen er gennemført i tre faser og anbefaler otte nye miljøer udpeget i Kommuneplan 2024.

Screeningens fase 1: bruttoliste, oversigt over forslag til nye, værdifulde kulturmiljøer

Ca. 100 forskellige forslag og idéer fra rådgiver, arbejdsgruppe og lokaludvalg er vurderet i forhold til kommuneplanens seks udpegningskriterier og de fastsatte rammer for screeningen. 25 forslag lever op til kriterierne og rammerne i øvrigt, og indgår på en bruttoliste over forslag til nye værdifulde kulturmiljøer. Bruttolistens 25 miljøer beskrives detaljeret i screeningsrapportens del 2. En oversigt over rådgivers faglige vurdering af de fremsendte forslag fra lokaludvalgene fremgår af afsnittet "Forslag fra lokaludvalgene", side 7. Den fulde begrundelse findes i screeningsrapportens del 3.

Screeningens fase 2: prioritering

Bruttolistens 25 forslag til nye værdifulde kulturmiljøer har rådgiver vurderet og prioriteret med høj, middel og lav prioritet med henblik på at identificere de miljøer, der bedst supplerer de eksisterende

udpegninger med væsentlige kulturhistoriske fortællinger. Som ved den oprindelige udpegning har målet ikke været at udpege alt, men at illustrere nye aspekter af byens udvikling gennem udvalgte eksempler. I prioriteringen har rådgiver bl.a. foretaget en vurdering af miljøernes helhed, sammenhæng og afkodighed, sårbarheder og bevaringsstatus samt planfaglige vurderinger i øvrigt. Der er i prioriteringen ikke taget hensyn til den geografiske spredning af miljøerne. Ni miljøer har fået høj prioritet. Begrundelserne for prioritering af de enkelte miljøer fremgår af screeningsrapportens del 2.

Screeningens fase 3: anbefaling

På baggrund af screeningens fase 1 og 2 anbefaler forvaltningen otte ud af ni miljøer med høj prioritering udpeget som værdifulde kulturmiljøer i Kommuneplan 2024. De otte miljøer vurderes at være særlige eksempler på væsentlige kulturhistoriske fortællinger om København – fortællinger, der ikke er repræsenteret i de eksisterende udpegninger. To af miljøerne indgår i fortællingen om København som hovedstad, fire indgår i fortællingen om produktionens København og to indgår i fortællingen om københavnernes velfærd. Der anbefales ikke nye udpegninger indenfor fortællingen om Københavns som havneby.

- Den tidligere militære barakby Ballonparken på Amager: et eksempel på den omfattende militære tilstedeværelse i København som garnisonsby. Udpeges under fortællingen om København som hovedstad.
- Brokvarteret ved Ravnsborggade på Nørrebro: et eksempel på det oprindelige boligbyggeri på brokvartererne. Udpeges under fortællingen om København som hovedstad.
- Industriområdet i Nordvest: et eksempel på et større industri- og håndværksområde, der dynamisk er vokset frem med stor variation og begrænset planlægning. Udpeges under fortællingen om København som hovedstad.
- Industriområdet på Nordøstamager ved Uplandsgade: et eksempel på et samlet planlagt industriområde til nye produkter og teknologier placeret ved Amagerbanen. Udpeges under fortællingen om produktionens København.
- Industriområdet ved Lersø Parkallé i Bispebjerg: et eksempel på et sammenhængende, planlagt industrikvarter med særlig arkitektur fra en nyere periode. Udpeges under fortællingen om produktionens København.
- Industriområdet ved Vermundsgade på Nørrebro: et eksempel på et større samlet industrikompleks til moderne produktionsmetoder i et nyetableret industriområde. Udpeges under fortællingen om produktionens København.
- Boligbebyggelsen Bellahøj i Brønshøj: et eksempel på nyskabende arkitektur og storskalabyggeri af almene boliger. Udpeges under fortællingen om københavnernes velfærd.

- Københavns forsyning repræsenteret ved 11 spredte lokaliteter i kommunen: vand-, kloak-, telefon-, el- og gasforsyning som en væsentlig forudsætning for storbyens udvikling. Udpeges under fortællingen om københavnernes velfærd.

Forvaltningen anbefaler ikke Svanemøllens Kaserne udpeget på trods af en høj prioritering, da kasernen er omfattet af et landsplandirektiv, der tilsidesætter kommuneplanens retningslinjer. Såfremt området på et senere tidspunkt overgår til civil anvendelse, anbefaler forvaltningen, at der foretages en revurdering med henblik på en eventuel fremtidig udpegning.

Oversigt over forslag fra lokaludvalgene

I forbindelse med screeningen har lokaludvalgene fremsendt 79 forslag til temaer og miljøer.

- 12 forslag lever op til kommuneplanens udpegningskriterier og indgår på bruttolisten.
- Seks af de 12 forslag anbefales udpeget som nye værdifulde kulturmiljøer i Kommuneplan 2024.
- Ni forslag vedrører eksisterende udpegninger, der allerede er omfattet af Kommuneplan 2019. De fremsendte input og bemærkninger vil indgå i forvaltningens videre arbejde med opdateringen af disse.

I screeningsrapportens del 3 er hvert af de fremsendte forslag kommenteret og vurderet i forhold til kommuneplanens seks udpegningskriterier. Den primære begrundelse for de enkelte vurderinger er sammenfattet i Figur 2. Figur 3 viser en skematisk oversigt over vurderingen af de enkelte lokaludvalgs forslag.

Figur 2. Oversigt over vurdering af fremsendte forslag fra lokaludvalgene. Gengivelse af konklusioner i 'Screening for nye værdifulde kulturmiljøer i Københavns Kommune' udarbejdet af PlanScape.

Indgår på bruttolisten	Antal
Forslaget opfylder udpegningskriterierne.	12

Indgår ikke på bruttolisten med følgende primære begrundelse	Antal
Forslaget rummer ikke en væsentlig, fysisk aflæselig kulturhistorisk fortælling (jf. kriterie 1).	31
Forslaget består ikke af flere elementer, dvs. der er tale om en enkeltstående bygning eller lignende (jf. kriterie 3).	2
Forslaget rummer mange parallelle kulturhistoriske fortællinger og er ikke velegnet som én udpegning (jf. kriterie 4 og 5).	4
Forslaget hæver sig ikke over tilsvarende områder og er repræsenteret i eksisterende udpegninger (jf. kriterie 6).	19
Forslaget vedrører en eksisterende udpegning.	5
Fortællingen foreslås repræsenteret med en anden lokalitet i ny udpegning.	2
Fortællingen er principielt for ny til udpegning.	4

Figur 3. Fremsendte forslag fra lokaludvalgene vurderet i forhold til kommuneplanens seks udpegningskriterier. Gengivelse af konklusioner i

'Screening for nye værdifulde kulturmiljøer i Københavns Kommune' udarbejdet af PlanScape.

Lokaludvalg	Forslag	Udpegningskriterier						Bemærkning
		1	2	3	4	5	6	
Amager Vest	Nokken	X	X	X	X	X	-	
Amager Vest	Ballonparken	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales udpeget i kommuneplanen.
Amager Øst	Amagerbanen	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales udpeget i kommuneplanen sammen med Laplandsgadekvarteret.
Amager Øst	Laplandsgadekvarteret	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales udpeget i kommuneplanen sammen med Amagerbanen.
Amager Øst	Kastrup Fort og haveforeninger	X	X	X	X	X	-	
Amager Øst	Byggeforeninger: Fremad, Broderskaber, Bien, Valhal og Badensgade	X	X	X	X	X	-	
Amager Øst	Amagerbrogade	-	X	X	X	-	X	
Amager Øst	Øresundsvej	-	X	X	X	-	X	
Amager Øst	Miljøet omkring Sundby Kirke	-	-	X	X	-	X	
Amager Øst	Helgoland Søbadeanstalt	-	X	X	X	-	X	
Amager Øst	Amager Strandvej	-	X	X	X	-	X	
Amager Øst	Kløvermarken inkl. gl. flyveplads	-	X	-	X	X	X	
Amager Øst	Kolonihavemiljøet langs Kløvermarken	X	X	X	X	-	-	
Amager Øst	Lergravsparken m.m.	X	X	X	X	X	-	
Amager Øst	Byggeforeningshuse i Geislersgade	X	X	-	X	-	-	
Amager Øst	Ungdomshuset i Geislersgade	X	X	-	X	-	X	
Amager Øst	Fiskerforeninger og sejlermiljø	X	X	X	X	X	-	
Amager Øst	Byggelegepladsen Bredegrund	-	X	X	X	-	X	
Amager Øst	Kirkegårdsvej	-	X	X	X	X	X	
Amager Øst	Haveforeningen ved Bredegrund	X	X	X	X	X	-	
Amager Øst	Sundby hospital m.m.	X	X	X	X	X	-	
Amager Øst	Holmbladsgade	-	X	X	X	-	X	
Bispebjerg	Nordvest - småindustri og arbejderboliger	X	X	X	X	X	X	Delområde 1 (småindustri og boliger) indgår på bruttolisten og anbefales udpeget i kommuneplanen. Delområde 2 (boliger) lever ikke op til kriterie 6 og indgår ikke på bruttolisten.
Bispebjerg	Nordlig akse til Grundtvigs Kirke							Forslaget vedrører en eksisterende udpegnings og vurderes alene i forbindelse med opdateringen af denne.
Bispebjerg	Lersøparken							Forslaget vedrører en eksisterende udpegnings og vurderes alene i forbindelse med opdateringen af denne.
Bispebjerg	Utterslev Landsby	-	X	X	X	X	X	

Bispebjerg	Emdrup Søpark	-	X	X	X	-	X	
Bispebjerg	Atelierhusene	-	X	X	X	X	X	
Bispebjerg	Bispebjerg Parkallé	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales ikke udpeget.
Brønshøj-Husum	Den Engelske Haveby	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales ikke udpeget.
Brønshøj-Husum	Bellahøjhusene	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales udpeget i kommuneplanen.
Brønshøj-Husum	Brønshøj Vandtårn	X	X	X	X	X	X	Lever ikke isoleret op til kriterie 3 men indgår på bruttolisten som en del af Københavns Forsyning og anbefales udpeget i kommuneplanen.
Brønshøj-Husum	HF Brønshøjholm	X	X	X	X	X	-	Forslaget vedrører en eksisterende udpegning og vurderes også i forbindelse med opdateringen af denne.
Brønshøj-Husum	Utterslev Mose	-	X	-	X	X	X	
Brønshøj-Husum	Rytterskolen på Brønshøj Torv	-	X	X	X	X	-	
Brønshøj-Husum	Brønshøj Kirke	X	X	-	X	X	-	
Brønshøj-Husum	HF Birkevang	-	X	X	X	X	-	
Brønshøj-Husum	Byggeforeningen Enigheden	-	X	X	X	X	-	
Brønshøj-Husum	Den Granskende Pige	-	-	-	-	-	-	
Christianshavn	Nyholm og Flådens Leje							Forslaget vedrører en eksisterende udpegning og vurderes alene i forbindelse med opdateringen af denne.
Christianshavn	B&W-området omkring Christians Kirke	-	X	X	X	X	X	Forslaget vedrører en eksisterende udpegning og vurderes også i forbindelse med opdateringen af denne.
Christianshavn	Margretheholm Havn	X	X	X	X	X	-	
Christianshavn	Gårdhaverne på Christianshavn							Principielt for nyt til udpegning. Forslaget vedrører en eksisterende udpegning og vurderes også i forbindelse med opdateringen af denne.
Indre By	Gammelholm	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales ikke udpeget.
Indre By	Nansensgadekvarteret	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales ikke udpeget.
Indre By	Strandstræderne	-	X	X	X	-	X	
Indre By	Glacisterrænet	-	X	X	X	X	X	
Indre By	Kronprinsessegade	X	X	X	X	X	-	
Kgs. Enghave	Fiskerhavnen							Forslaget vedrører en eksisterende udpegning og vurderes alene i forbindelse med opdateringen af denne.
Kgs. Enghave	Karens Minde Kulturhus	X	X	X	X	X	-	
Kgs. Enghave	Haveforeninger i Sydhavnen	X	X	X	X	X	-	HF Kalvebod er omfattet af en eksisterende udpegning og vurderes i forbindelse med opdateringen af denne.

Kgs. Enghave	Trifolium mejeri i Bådehavnsvej	-	X	X	X	-	X	
Nørrebro	KTK-grunden	-	X	X	X	X	X	
Nørrebro	Blegdamsvejens Arrest og politistation	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales ikke udpeget.
Nørrebro	Jagtvej 69	X	X	-	X	X	X	
Nørrebro	Blågårds Plads	-	X	X	X	X	X	
Nørrebro	Indgangen til Sjællandsgade	-	X	X	X	-	X	
Valby	Byggeforeninger Valby	X	X	X	X	X	X	Indgår på bruttolisten. Anbefales ikke udpeget.
Valby	St. Vigerslevgård	X	X	X	X	X	-	
Valby	Vigerslev Landsby	-	X	X	X	-	X	
Valby	Vigerslevparken	X	X	X	X	X	-	
Valby	Industriområde Valby	-	X	X	X	X	X	
Valby	Industriparker Valby	X	X	-	X	X	-	
Vanløse	Bakkehusene	-	X	X	X	X	-	
Vanløse	Damhusengen	-	X	X	X	X	X	
Vanløse	Vanløse Vandværk	X	X	X	X	X	-	
Vanløse	Vanløse Landsby	-	X	-	X	-	X	
Vanløse	Telefoncentral	X	X	X	X	X	-	
Vanløse	Veje og Voldanlæg	-	X	-	X	-	X	
Vanløse	Grøndal Multicenter	-	X	X	X	X	X	
Vanløse	Kronen							Principielt for nyt til udpegning.
Vesterbro	Gl. Kongevej 25	X	X	-	X	X	X	
Vesterbro	Bryggergården							Principielt for nyt til udpegning.
Vesterbro	Humbleby	X	X	X	X	X	-	
Vesterbro	Skydebanen	-	X	X	X	X	X	
Vesterbro	Apostelgården							Principielt for nyt til udpegning.
Vesterbro	DSB's Centralværksteder							Forslaget vedrører en eksisterende udpegning og vurderes alene i forbindelse med opdateringen af denne.
Vesterbro	Tømmergraven	-	X	-	X	X	X	
Østerbro	Svanemøllebugten Vandsport	X	X	X	X	X	-	